

Gymnázium Ľudovíta Štúra Zvolen

Leonardo da Vinci

šk. rok: 2007/2008

**meno: Terézia Kyseľová
trieda: 1. D**

Leonardo da Vinci

ŽIVOT

Leonardo sa narodil v dedinke Anchiano, blízko mesta Vinci v Taliansku. Bol nemanželské dieťa. Jeho otec, Piero da Vinci, bol mladý právnik a jeho matka, Caterina, bola pravdepodobne sedliacke dievča. Keďže sa narodil pred zavedením modernej konvencie o menách v Európe,

jeho celé meno bolo "Leonardo di ser Piero da Vinci", ktoré znamenalo "Leonardo, syn pána Piera z Vinci". Leonardo jednoducho podpisoval svoje práce "Leonardo" alebo "Io, Leonardo" ("Ja, Leonardo"). Mnoho autorít preto spomína jeho práce ako "od Leonarda", a nie "od da Vinciho". Meno svojho otca nepoužíval pravdepodobne kvôli svojmu nelegitímnemu postaveniu. Leonardo vyrastal so svojím otcom vo Florencii. V roku 1466 sa stal učňom maliara Andreu del Verrocchio. Neskôr sa stal nezávislým maliarom vo Florencii.

V roku 1476 bol anonymne obžalovaný z homosexuálneho styku so 17-ročným známym prostitútom, Jacopom Saltarellim, ktorý mu stál ako model. Spolu s ďalšími

Terézia Kyseľová

troma mladými mužmi ho obvinili z homosexuálneho správania. Nakoniec bol pre nedostatok svedkov oslobodený. V nasledujúcom období bol Leonardo a ostatní pod prísny dohľad florentských "Nóčnych stráží" (renesančnej obdoby mravnostnej polície). Tvrdenie, že Leonardo bol homosexuál, sa všeobecne akceptuje. Najdlhší vzťah mal s krásnym delikventom Gianom Giacomom Caprottiom, ktorého nazýval Salai (malý diabol) a ktorý vstúpil do jeho služieb vo veku 10 rokov ako jeho sluha a asistent. Leonardo podporoval Salaiu dvadsaťpäť rokov a vo svojom testamente mu zanechal polovicu svojich vinohradov. Asi od roku 1482 do roku 1499 Leonardo pracoval pre Ludovica Sforzu, vojvodu Milána, kde si založil aj vlastnú dielňu s učňami. Tu sa chystal vytvoriť svoju najmonumentálnejšiu sochu "Gran Cavallo" (Veľký kôň). Pripravených 70 ton bronzy bolo však použitých na výrobu pušiek pri vojvodovom pokuse ochrániť Miláno pred Francúzskom. Po dobrovoľnom vzdaní sa Milána a zvrhnutí Sforzu so Salaiom a jeho priateľom Lucom Paciolim odišiel do Benátok a odtiaľ na konci jari 1500 späť do Florencie. Vo Florencii vstúpil do služieb Cesara Borgiu, syna pápeža Alexandra VI., zvaného "Vojvoda Valentino", ako vojenský architekt a staviteľ. V roku 1506 sa vrátil do Milána, vtedy už v rukách Maximiliana Sforzu, potom ako švajčiarski žoldnieri vyhnaní Francúzov.

V roku 1507 sa Leonardo stretol s výnimočne krásnym 15-ročným aristokratom, grófom Francescom Melzim. Melzi sa stal jeho žiakom, životným druhom a dedičom.

V roku 1515 František I. znova obsadil Miláno, a Leonardo bol poverený vytvorením dekorácie (mechanického leva) pre mierové rozhovory v Bologni medzi

Leonardo da Vinci francúzskym kráľom a pápežom Leom X., kde sa musel prvýkrát stretnúť s kráľom. V roku 1516, vstúpil do Františkových služieb a využíval panské sídlo Clos Lucé hneď vedľa kráľovskej rezidencie na kráľovskom zámku v Amboise, a dostával štedrú penziu. S kráľom sa stali blízkymi priateľmi.

Da Vinci zomrel vo Francúzsku v meste Cloux roku 1519. V súlade s jeho poslednou vôľou nasledovalo jeho truhlu 60 žobrákov. Bol pochovaný v Kaplnke Saint-Hubert na zámku Amboise.

UMELECKÁ TVORBA

Jeho všestranný, hlavne maliarsky, talent sa u Leonarda prejavoval už od malička. Podľa ranej histórie namaloval na štít jedného z otcových nájomníkov obraz hlavy Medúzy tak pôsobivo, že si ho otec ponechal.

Jeho prvou zachovanou prácou je krehký anjel na Verrocchiovom obraze Krst

Kristov a možno aj časť krajiny na tomto diele. Keď Verrocchio zbadal, že žiak zatienil svojho učiteľa, zaprisahal sa, že už nevezme štetec do

rúk. Začiatok Leonardovej tvorby spadá do čias, keď sa v Taliansku rozvinula olejomalba a naturalizmus v poňatí, ktorého najväčším predstaviteľom bol on sám (podľa jeho slov treba inšpiráciu hľadať v prírode a nekopírovať iných umelcov).

Jedným z jeho prvých datovaných diel je kresba Toskánska krajina (1474). Vrchol jeho umenia v tom čase predstavoval nedokončený obraz Klaňanie Troch kráľov. Majstrovským dielom počas jeho pobytu v Miláne je freska Posledná večera pre kláštor Santa Maria delle Grazie.

Leonardo ju namaloval na stenu refektára v rokoch 1495-1498 a uplatnil nové poňatie

Terézia Kyseľová

perspektívy, kde sa všetky línie miestnosti i stola zbiehajú v Kristovom čele, s

pôsobivým zobrazením postáv Krista a jeho žiakov. Použil na to techniku postupného nanášania omietky, no toto dielo bolo znehodnotený už počas Leonardovho života. Hoci sa zachovalo veľké množstvo jeho kresieb (pozoruhodne prepracovaných), zostalo len málo jeho maliieb. Najznámejšou je určite Fascinujúca Mona Lisa. Dodnes sa špekuluje, kto je táto záhadná usmievajúca sa žena. Niektorí dokonca tvrdia, že je to sám Da Vinci, hermafrodit či dokonca vymyslená osoba. Za povšimnutie však stojí aj krajina v pozadí Mony Lisy, ktorá je na ľavej a pravej strane odlišná. Ďalšou zvláštnosťou je, že obraz by musel byť maľovaný na vrchole veľmi vysokej veže alebo budovy, aby sa dosiahol takýto uhol pohľadu. Na tomto obraze by sa dalo nájsť ešte mnoho pozoruhodností, ktoré ho odlišujú od ostatných jeho doby.

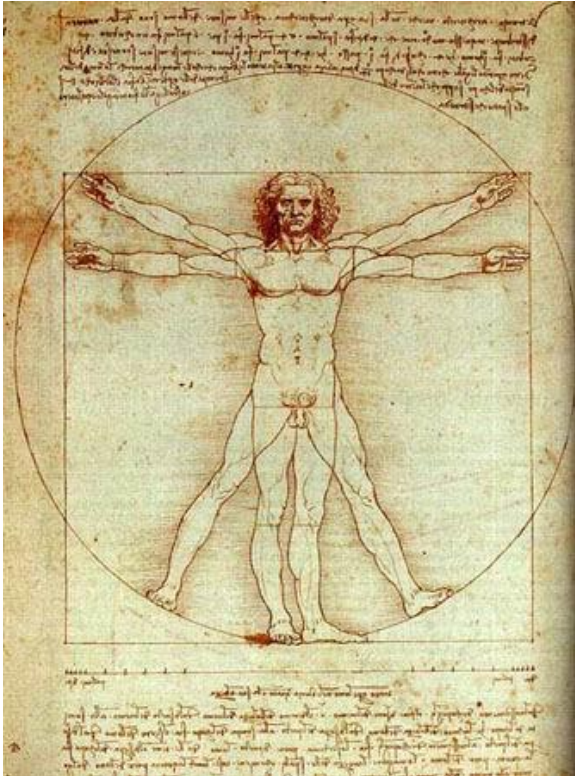
Jeho najznámejším sochárskym pokusom bola socha s názvom Veľký kôň, ktorá sa však nikdy nevyhotovila. Veľa Leonardových zápiskov sa týka aj architektúry. Mal mnoho odvážnych návrhov katedrál, dômov, viacprúdových točitých schodísk,... No vrcholom jeho architektonických nápadov bolo „Ideálne mesto“ navrhnuté pre Ludovica Sforzu, no ani toto nebolo nikdy uskutočnené. Veľa

Leonardo da Vinci

jeho poznatkov bolo však v budúcnosti využitých pri iných stavbách.

Anatómia

Podieľal sa na pitvách a vytvoril množstvo veľmi podrobných anatomických kresieb detailov srdca, svalov či ľudského embrya. Okolo roku 1490 vytvoril do svojho náčrtníka štúdiu Canon of Proportions

(Kánon proporcií) podľa ideálnych proporcií mužského tela, ktoré popísal vo svojej práci rímsky architekt Marcus Vitruvius Pollio. Štúdia nazývaná Homo Vitruvius (Vitruviánsky muž) je jedna z Leonardových najznámejších a najpôsobivejších prác. Využil aj známy zlatý rez. Podľa svojich poznatkov zostrojil aj prvého robota.

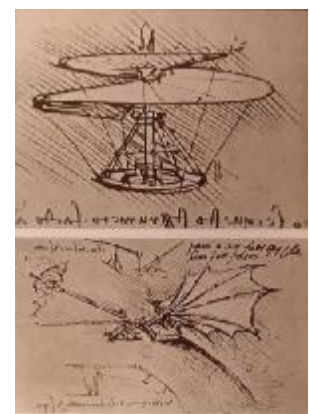
VEDA A TECHNIKA

Možno pôsobivejšie než jeho umelecká tvorba sú jeho vedecké a konštrukčné štúdie zaznamenané v denníkoch, ktoré obsahujú asi 13 000 strán poznámok a kresieb, a v ktorých sa prelína veda a umenie. Ale len málokto (skoro žiadny)

Terézia Kysel'ová

bol postavený a odskúšaný ešte počas jeho života. I keď jeho poznámky vravia, že chcel svoje návrhy aj uverejniť, no zomrel predtým, než stihol vykonať tento dôležitý triumf. Po jeho smrti boli jeho notesy ukryté, roztrúsené alebo stratené a jeho skvelé myšlienky zabudnuté a nemali žiaden vplyv na vývoj techniky do 19. storočia. Až v januári 2005 bádatelia objavili tajné laboratórium, ktoré Leonardo používal na štúdium lietania a pri iných priekopníckych vedeckých prácach nachádzajúce sa v bývalých zapečatených kláštorných izbách hneď vedľa Baziliky Najsvätejšej panny priamo v srdci Florencii.

Leonardo prebehol stovky vynálezcov, ktorí až oveľa neskôr prišli s rovnakými nápadmi a zrealizovali ich. Súveki vedci ho však pre neznalosť latinčiny ignorovali. Leonardo bol celý život fascinovaný lietanim. Vytvoril podrobné štúdie letu vtákov a plány na zostrojenie niekoľkých lietajúcich strojov, vrátane helikoptéry poháňanej štyrmi ľuďmi (ktorá by nefungovala, lebo by začala celá rotovať) a ľahkého rogala (ktoré by mohlo letieť). Vo svojich poznámkach sa tiež zaoberal myšlienkou padáka, ktorý však rozpracoval len teoreticky. Oproti tomu prvý vrtuľník, ktorý bol schopný previezť osobu bol nakreslený a zostrojený v 1907 a prvý oficiálny úspešný zoskok padákom bol zaznamenaný vo Francúzsku v roku 1783.

Napriek tomu, že vojna sa mu protivila, v záujme vedy a jeho mecenášov navrhol aj mnoho bojových strojov. Medzi najznámejšie patria obrovské kuše či

Leonardo da Vinci predchodca dnešného tanku. V jeho predstavách bol poháňaný ľuďmi šľapajúcimi do pedálov. (Prvýkrát boli tanky používané až v I.sv.vojne). Okrem týchto vynálezov „predpovedal“ aj vznik robotov, ponorky, potápačského skafandra (Súčasný potápačský výstroj vynašli až v roku 1943), prístroja na meranie vlhkosti vzduchu a mnohých, dnes už pre nás úplne samozrejímavých prístrojov a zariadení. Aj keď väčšina z Leonardových vynálezov nebola realizovaná, mnohé z nich boli technologicky uskutočniteľné.

Zoznam použitej literatúry:

- <http://referaty.atlas.sk/prakticke-pomocky/zivotopisy/25849/leonardo-da-vinci>
- http://sk.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci
- http://images.google.sk/imgres?imgurl=http://www.firearttouch.com/Laocoon_Sculpture_Reproduction.html&h=345&w=400&sz=75&hl=sk&start=18&um=1&tbnid=sgW65fqG_OoPjM:&tbnh=107&tbnw=124&prev=/images%3Fq%3DVerrocchio%26um%3D1%26hl%3Dsk%26newwindow%3D1%26sa%3DX
- http://images.google.sk/imgres?imgurl=http://milan.milanovic.org/math/english/gold/pages/06.Study%2520of%2520Human%2520Proportions%2520According%2520to%2520Vitruvius.jpg&imgrefurl=http://milan.milanovic.org/math/english/gold/pages/06.Study%2520of%2520Human%2520Proportions%2520According%2520to%2520Vitruvius.html&h=450&w=335&sz=44&hl=sk&start=42&um=1&tbnid=k_o0w0hjX2OxOM:&tbnh=127&tbnw=95&prev=/images%3Fq%3DCanon%2Bof%2BProportio

Terézia Kyseľová

[ns%2B%26start%3D40%26ndsp%3D20%26um%3D1%26hl%3Dsk%26newwindow%3D1%26sa%3DN](http://images.google.sk/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/50/Leonardo_da_Vinci_helicopter_and_liftng_wing.jpg&imgrefurl=http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Leonardo_da_Vinci_helicopter_and_liftng_wing.jpg&h=504&w=364&sz=63&hl=sk&start=10&um=1&tbnid=yIomrPLqwx7e0M:&tbnh=130&tbnw=94&prev=/images%3Fq%3Dleonardo%2Bda%2Bvinci%26ndsp%3D20%26um%3D1%26hl%3Dsk%26newwindow%3D1%26sa%3DN)

- http://images.google.sk/imgres?imgurl=http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/50/Leonardo_da_Vinci_helicopter_and_liftng_wing.jpg&imgrefurl=http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Leonardo_da_Vinci_helicopter_and_liftng_wing.jpg&h=504&w=364&sz=63&hl=sk&start=10&um=1&tbnid=yIomrPLqwx7e0M:&tbnh=130&tbnw=94&prev=/images%3Fq%3Dleonardo%2Bda%2Bvinci%26ndsp%3D20%26um%3D1%26hl%3Dsk%26newwindow%3D1%26sa%3DN